

24.0714 Nr. 03/7457
La Nr. 1461-652 din 22 iulie 2014

Ministerul Economiei

La indicația Guvernului, Ministerul Justiției a examinat proiectul hotărârii cu privire la declararea utilității publice de interes comun pentru lucrările de reabilitare și construcție a sistemelor centralizate de irigare Lopatna, Criuleni, Jora de Jos, Coșnița, Roșcani, Puhăceni, Blindești, Grozești, Leova de sud și Chircani-Zîrnești, și comunică următoarele.

1. În conformitate cu art. 6 alin. (1) din Legea nr. 488-XIV din 8 iulie 1999 exproprierii pentru cauză de utilitate publică, utilitatea publică se declară:

- a) pentru lucrările de interes național - de către Parlament;
- b) pentru lucrările de interes local al unității administrativ-teritoriale - de către consiliul ei;
- c) pentru lucrările de interes comun al mai multor raioane și/sau municipii - de către consiliile lor, iar în caz de divergențe - de către Guvern;
- d) pentru lucrările de interes comun al mai multor orașe și/sau sate din teritoriul unui raion - de către consiliile acestor orașe și/sau sate, iar în caz de divergențe - de către consiliul raional.

Astfel, relevăm, că utilitatea publică a lucrărilor de reabilitare și construcție a sistemelor centralizate de irigare poate fi declarată doar de către Parlament, or lucrările respective sunt de interes național, în virtutea următoarelor considerente:

1) Activitatea de reabilitare a sistemelor centralizate de irigare este parte componentă a proiectului Tranziția la Agricultură Performantă din cadrul Programului COMPACT și această activitate este desfășurată în baza Acordului Compact, încheiat la nivel național, între Republica Moldova și Statele Unite ale Americii, prin intermediul Corporației „Provocările Mileniului” pentru acordarea unui grant destinat Republicii Moldova (ratificat prin Legea nr. 125-XVI din 18 iunie 2010), acord care este încheiat la nivel de stat (în numele Republicii Moldova).

2) Aceste lucrări sunt demarate nu din inițiativa coordonată a unităților administrativ-teritoriale de nivelul 2, ci la inițiativa Guvernului, pentru a asigura realizarea unui interes național de modernizare a sistemelor de irigare de pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, este eronat de a considera, că lucrările respective sunt de interes comun al mai multor raioane și/sau municipii.

3) Mai mult, lucrările respective se preconizează a fi efectuate în diferite regiuni ale țării, iar lucrările de reabilitare a sistemelor de irigare nu pot fi interpretate ca lucrări de interes comun a tuturor localităților menționate în proiectul hotărârii, deoarece nu se vizează reabilitarea sau crearea unui sistem de irigare comun pentru

toate aceste localități, ci reconstrucția a 11 sisteme de irigare separate, construcția sistemului de irigare Chircani-Zîrnești care include construcția a nouă stații de pompare noi, a drumurilor de acces și mentenanță a stațiilor de pompare, cit și a liniilor electrice pentru alimentarea cu energie a stațiilor de pompare.

Menționăm, că, reieșind din prevederea art. 6 alin. (1) din Legea nr. 488-XIV din 8 iulie 1999, competența Guvernului se rezumă doar la cazul existenței divergențelor între unitățile administrativ-teritoriale de nivelul 2, apărute la luarea deciziei de declarare a utilității publice a unor lucrări de interes comun al acestor unități administrativ-teritoriale.

De asemenea, potrivit art. 7 alin. (1) din Legea nr. 488-XIV din 8 iulie 1999, declararea utilității publice se face numai după efectuarea unei cercetări prealabile și numai în cazul în care există toate condițiile pentru expropriere, prevăzute de lege.

Potrivit art. 7 alin. (5) din Legea precitată, rezultatul cercetării va fi consemnat într-un proces-verbal ce se va înainta organelor care au numit comisia.

Notificăm despre lipsa unor acte care să confirme faptul derulării procedurii de cercetare prealabilă, instituită prin lege ca etapă obligatorie, prealabilă declarării utilității publice. De asemenea, lipsește și procesul-verbal de constatare a rezultatelor cercetării prealabile.

Potrivit art. 1 al Protocolului adițional la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și **în condițiile prevăzute de lege** și de principiile generale ale dreptului internațional. Conform art. 46 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, **stabilită potrivit legii**, cu dreptă și prealabilă despăgubire. Deci, exproprierea reprezintă o ingerință asupra dreptului de proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, care este admisă prin lege, cu titlu de excepție, pentru cazuri de utilitate publică. În acest context, pentru a afecta în cel mai redus mod posibil dreptul de proprietate privată, garantat și protejat de stat, prin lege a fost reglementată o procedură de declarare a utilității publice și de expropriere, care urmează a fi executată în cel mai riguros mod. Nerespectarea și neexecutarea cu strictețe a procedurii prevăzute de Legea nr. 488-XIV din 8 iulie 1999, constituie încălcare a dreptului de proprietate privată a persoanelor fizice și juridice expropriate.

2. Redacția pct. 2 din proiectul hotărîrii este inacceptabilă, deoarece exproprierea, fiind o măsură excepțională, urmează a fi aplicată în mod strict, cu specificarea și individualizarea fiecărui bun sau părți din bunul pasibil de expropriere. Lista obiectelor pasibile de expropriere urmează a fi alcătuită în baza rezultatelor cercetării prealabile, în cadrul căreia s-au determinat bunurile ce trebuie expropriate.

Atribuirea la categoria de obiecte ale exproprierii a tuturor bunurilor imobile proprietate privată situate în extravilanul localităților, menționate la pct. 2, reprezintă o ingerință neîntemeiată asupra dreptului de proprietate privată a persoanelor a căror terenuri nu vor fi utilizate pentru amplasarea sistemelor de irigare.

3. La pct. 3, propoziția a doua nu corespunde cerinței de claritate prevăzute de art. 46 alin. (2) al Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, or nu

sunt specificate în mod concret sursele din care se vor finanța lucrările de utilitate publică și se vor plăti despăgubirile pentru bunurile expropriate. Expunerea clară a normei respective este imperativă, luând în considerație faptul că această dispoziție tratează aspectul plății despăgubirilor pentru bunurile imobile expropriate.

4. Atragem atenția asupra faptului, că prevederea pct. 8 este inadmisibilă, or Legea nr. 488-XIV din 8 iulie 1999 (în temeiul căreia este elaborat proiectul hotărârii) nu prevede încetarea dreptului de dispoziție a proprietarului asupra bunului ca efect a declarării acestuia în calitate de obiect al exproprierii. Totodată, conform art. 9 alin. (5) din Legea prenotată, proprietarul și titularii de alte drepturi reale asupra obiectului exproprierii sînt obligați să ia măsurile de conservare a acestui obiect după primirea notificării și nu după intrarea în vigoare a actului normativ de declarare a utilității publice. Dreptul de dispoziție este un atribut al dreptului de proprietate și orice eventuale limitări pot fi aduse doar prin lege. În acest sens, art. 315 alin. (3) din Codul civil prevede, că dreptul de proprietate poate fi limitat prin lege sau de drepturile unui terț.

5. Nota informativă urmează a fi întocmită în conformitate cu prescripțiile art. 37 al Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003. Astfel, nota urmează a fi semnată de persoana responsabilă și suplimentată cu materiale informative și analitice privind procedura de derulare și rezultatele cercetării prealabile declarării utilității publice a lucrărilor de reabilitare și construcție a sistemelor de irigare, precum și cu privire la bunurile imobile concrete care trebuie expropriate. De asemenea, în nota informativă urmează a se specifica și numele, denumirea participanților la elaborarea proiectului, precum și denumirea autorităților și instituțiilor care au efectuat avizarea și expertiza proiectului.

6. În conformitate cu art. 38 alin. (1) al Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003, înainte de a fi prezentat spre aprobare organului competent, proiectul de act normativ se avizează în mod obligatoriu de autoritățile și instituțiile implicate direct în soluționarea problemelor incluse în proiect. Prin urmare, reieșind din obiectul proiectului hotărârii, considerăm necesară coordonarea acestuia cu autoritățile administrației publice locale a unităților administrativ-teritoriale, pe teritoriul cărora se preconizează a fi efectuate lucrările de reabilitare și construcție a sistemelor de irigare. De asemenea, proiectul urmează a fi coordonat și cu Oficiul Avocatului Poporului, întrucît acesta implică afectarea dreptului de proprietate privată, drept fundamental consacrat de art. 46 din Constituție.

Viceministru

Nicolae EȘANU